

MED KUNSTEN I FRONTEN OG HISTORIEN I BAKSPEILET

- et innskudd om LKV som kunstnerverksted og kompetansesenter

I 1919 lanserte den tyske arkitekten Walter Gropius idéen om etableringen av en skole for moderne design. Dette ble det første programskriftet for den senere så berømte kunsthåndverksskolen med navnet Bauhaus. Men Gropius' tanker om verdien av opprettelsen av denne nye skolen kan også gi perspektiver til karakteristikken av et lokalt kunstnerverksted i Trondheim - her synes det nemlig å være et idélektenskap i måten man har tenkt kunstinstitusjon på.

Dette slektskapet kommer på finurlig vis også til uttrykk i valg av institusjonsnavn, som hver på sin måte representerer en form for demokratisering av en tradisjonstynget kunstverden: Betegnelsen Bauhaus er konstruert av det tyske ordet for "husbygging" (Hausbau) og signaliserer på den måten skolens nytenking om og forståelse av hvilke muligheter som lå i samtidens moderne måte å tenke kunst, håndverk og kreativitet på. I Gropius' manifest het det nemlig at dette skulle være "et fellesskap" for håndverkere og kunstnere som skulle arbeide sammen i en kreativ atmosfære fri for de tradisjonelle barrierene mellom håndverker og kunstner. Nettopp denne tanken om etablering av et senter hvor industridesign, masseproduksjon, bildekunst, teater, foto, scenekunst kunne virke sammen, under samme tak var den bærende idéen ved hele Bauhaus-institusjonen. Det dreide seg her om håndverkere, arkitekter og en rekke kunstnere som kunne arbeide tverrfaglig og som heller ikke stilte seg avvisende til moderne industriproduksjon.

Disse kunstideologiske programerklæringene fra mellomkrigstidens industrioptimisme dukker opp i bakspeilet mens man i dag besøker bygningene til Lademoen folkeskole fra 1906. Bygningen ligger sentralt i et strøk av Østbyen, men som med sine nyrenoverte bygårder og bygninger nå også tjener som minnesmerker for fordums industri minner oss om at vi i dag lever i en annen tid enn da denne bygningen ble reist for nesten hundre år siden. Vi befinner oss i en postindustriell tidsalder hvor også den tidligere Lademoen skole, i tråd med de endrede samfunnsforholdene, har fått en ny funksjon ved at klasserommene nå er omgjort til kunstnerverksteder og fellesrom. Men i motsetning til Bauhaus-skolen dreier det seg her ikke om en utdannelseinstitusjon, men et senter for profesjonelle og utøvende kunstnere. Slik er det ikke bare et bygg med kunstnerverksteder, men det befolkes av en gruppe som samlet representerer et kreativt kompetansesenter som dekker ulike former for kunstneriske uttrykk og som her også har muligheter for å inngå samarbeid på tvers av kunstgenrene. Akkurat dette har klare fellestrekk med de kunstideologiske føringene som lå til grunn for Gropius' program for Bauhaus, men det har også andre referanser til kunsthistorien.

Nå har også institusjonen Lademoen kunstnerverksteder benyttet det norske ordet i stedet for det franske atelier. Det kan det selvfølgelig være mange forklaringer på, men kunsthistorisk peker betegnelsen 'kunstnerverksted', tilbake på renessansens håndverksverksteder. Disse verkstedene, hvor flere assistenter og lærlinger arbeidet under mesterens ledelse, var også et kompetansesenter hvor artefaktene framsto som produkter av en kombinasjon av praktiske ferdigheter, kreativt talent og kunnskaper. Men det kanskje mest interessant er det at dette norske ordet representerer også en avmystifisering av det komplekse begrepet 'kunst'. Selvfølgelig kan vi si at "verksteder" er en betegnelse som historisk sett hører hjemme i en bydel som er så full av spor av industri- og arbeiderkultur. Men kanskje viktigere er det at nettopp de kunstnerne som arbeider på disse verkstedene motsier en mytisk, men utbredt forestilling om kunstneren – nærmere bestemt forestillingen om at kunst forutsetter kunstnerens selvvalgte ensomhet. I en profesjon som riktig nok også kan oppleves som "verdens ensomste yrke" kan behovet for stimulans dekket bare ved å være samlokalisert med andre kunstnere selv om uttrykksform, nasjonalitet og kunstnerisk plattform er forskjellig. Gevinsten med nettopp dette kunstnersenteret ligger ikke alene i at en rekke kunstnere her er gitt et unikt tilbud om arbeidssted og at det også tjener som et kompetansesenter for kunstnerne selv, så vel fagpolitisk som kunstnerisk, men at det har en funksjon som et kreativt kraftfelt som virker utover den enkelte kunstnerens gjøren og laten på Lademoen.

Terje Borgersen

"Jeg minnes" - av Leiken Vik.

Installasjon med pors i huset hvor Bjarne Ness tilbragte sommerferiene. Laget i forbindelse med feiringen av 10.000 års bosetting på Vega i 1999.